

## Nodokļos visvairāk ieņem Igaunijā

**Baltijas valstis ir līdzīgs nodokļu ieņēmumu apjoms, tika Igaunijā tas panākts ar augstākām vairāku nodokļu likmēm, Lietuvā ar tautsaimniecības attīstību un iekšējā tirgus patēriņa pieaugumu**

*Autors: Māris Ķirsons*

To liecina a/s BDO Latvia pētījums analizējot Baltijas valstu kopējos budžeta ieņēmumus, to starp iekasēto nodokļu apmēru un iedzīvotāju skaitu.

### Līdzīgi ieņēmumi, atšķirīgi parametri

«Tas, ka iedzīvotāju skaita ziņā nabadzīgākajā Baltijas valstī ir vislielākais budžets sen nevienam nav pārsteigums, vienlaikus palūkojoties uz iekasēto nodokļu apmēru 2025. gadā jāsecina, ka būtībā visās trijās valstīs ir ļoti līdzīgs apjoms — Latvija ar 14.339 miljardiem eiro atpaliek no Lietuvas iespējamiem 14.912 miljardiem eiro, bet priekšgalā ir Igaunija ar teju 15 miljardiem eiro,» kopējo situāciju raksturo AS *BDO Latvia* partneris Jānis Zelmenis. Viņš vērš uzmanību pavisam citādāka aina un arī secinājumi rodas, ja šos nodokļu ieņēmumus attiecina uz vienu valsts iedzīvotāju. «Vidēji ikviens Igaunijā dzīvojošais nodokļos 2025. gadā samaksāja 14 315.2 eiro — tāpat vidēji mēnesī 1192.93 eiro, salīdzinājumam viens Latvijas iedzīvotājs 7706.7 eiro, jeb vidēji ik mēnesi – 642.22 eiro, bet Lietuvas iedzīvotājs – tikai 5158.5 eiro jeb 429.87 eiro mēnesī,» tā J. Zelmenis. Viņš atzīst, ka dienvidu kaimiņvalstī vidēji ikvienam ir jāmaksā mazāk nodokļos, lai savāktu to pašu naudas summu sabiedrībai nepieciešamu pakalpojumu un darbu finansēšanai, nekā Latvijā vai vēl jo vairāk Igaunijā. Faktiski jo mazāks iedzīvotājus skaits, jo vienas un tās pašas summas savākšanai valsts budžetā ir vajadzīgs lielāks maksājums no ikviena cilvēka. Tas tikai nozīmē, ka depopulācijai ir vēl viena papildus ļoti negatīva blakne līdzās mazākam iekšējā tirgus patēriņam.

## **Atšķirīga stratēģija**

«Igaunija demonstrē visambiciozāko, bet arī riskantāko pieeju – straujš izdevumu un nodokļu (PVN, IIN, UIN, akcīzes) kāpums rada ievērojamu slogu uz fiskālo ilgtspēju nākamajos gados,» norāda J. Zelmenis. Viņaprāt, Latvijai šāds risinājums ieguvumu vietā varētu nest vilšanos, jo ziemeļu kaimiņvalstī ir lielāka rocība (lielākas algas, lielāki kapitālieguldījumi) nekā pie mums. «Lietuva izceļas ar visstraujāko ieņēmumu pieaugumu, ko veicina spēcīgs patēriņš un darba ienākumu kāpums, vienlaikus saglabājot labāku fiskālo elastību,» uz dienvidu kaimiņvalsts recepti rāda J. Zelmenis. Viņam šķiet, ka Lietuvas izvēlētai stratēģijai ir priekšrocības salīdzinājumā ar Igaunijā piemēroto. «Latvija 2025. gadā īsteno piesardzīgu un makroekonomiski līdzsvarotu fiskālo politiku, kur ieņēmumu izaugsme atbilst ekonomikas attīstībai,» secina J. Zelmenis. Viņš pieļauj, ka pērn Latvijā aizsāktā valsts izdevumu samazināšanu sāks iedzīvināt arī Lietuvā un Igaunijā, vēl jo vairāk, ja ziemeļu kaimiņvalstī tālākā nodokļu likmju paaugstināšana ir ļoti ierobežota, kamēr tā vēl ir gan Lietuvā, gan arī Latvijā. «PVN pamatlīkmes palielināšana par procentpunktu vai pat diviem, jo Igaunijā tā ir 24%, kamēr Latvijā un Lietuvā tā pagaidām ir 21%,» uz lūgumu minēt rezerves nodokļu likmju paaugstināšanā, kas papildus ienestu naudu valsts budžetā atbild J. Zelmenis. Viņš atzīst, ka vēl pēc rudenī notikušajām Saeimas vēlēšanām var rasties vēlme pārskatīt esošas nodokļu atlaizu sistēmu, tajās esošo atlaizu limitus, saņēmēju loku un pat to esamību.

## **Nodokļu likmju pieauguma efekts**

«Pēdējo gadu laikā visās Baltijas valstīs ir paaugstināts akcīzes nodoklis degvielai, arī alkoholam un tabakai, ir izmaiņas darbaspēka nodokļu – iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmēs,» uz lūgumu nosaukt kopējo samaksāto nodokļu apmēru pieauguma iemeslus atbild J. Zelmenis. Viņš atgādina, ka Igaunijā arī uzņēmumu ienākuma nodokļa likme ir palielināta līdz 22% iepriekšējo 20% vietā. «Bez nodokļu likmju paaugstināšanas un pārmaiņam nodokļu atlaizu sistēmā sava ietekme ir arī inflācijai, algu pieaugumam un specifiskiem valstu lēmumiem,» uz citiem nodokļu ieņēmumus ietekmējošiem elementiem norāda J. Zelmenis. Viņš savu sacīto pamato ar to, ka savulaik Igaunijā tika atļauts izņemt otrā pensiju līmenī uzkrāto naudu, ko arī daudzi izdarīja, bet protams par to samaksājot attiecīgu iedzīvotāju ienākuma nodokli un tādējādi papildinot valsts maku, vienlaikus šo līdzekļu daļa tika nonāca nekustamo īpašumu segmentā, jo par to tika pirkti dzīvokļi, mājas, zeme, arī automašīnas un

kāda daļa nonāca izklaides un atpūtas biznesā. «2026. gadā kaut ko līdzīgu īstenos Lietuvā, kas tikai vēl vairāk spēcinās tās iekšējā tirgus patēriņu,» tā J. Zelmenis. Un vēl jau jāņem vērā, ka 2025. gadā vislielākais nodokļu ieņēmumu īpatsvars kopējos valsts ieņēmumos ir Lietuvai — 92.9%, Igaunijai — 84.5%, bet Latvijai tikai 80.6%.

### **Nodokļu ieņēmumi (miljardi eiro)**

|         | Latvija | Lietuva | Igaunija |
|---------|---------|---------|----------|
| 2019.g. | 9.057   | 8.051   | 8.147    |
| 2020.g. | 9.006   | 8.023   | 8.130    |
| 2021.g. | 10.032  | 10.037  | 9.282    |
| 2022.g. | 11.557  | 12.027  | 11.278   |
| 2023.g. | 12.600  | 12.799  | 11.007   |
| 2024.g. | 13.583  | 13.754  | 11.948   |
| 2025.g. | 14.339  | 14.912  | 14.989   |

### **Nodokļu ieņēmumi uz vienu iedzīvotāju (eiro)**

|         | Latvija | Lietuva | Igaunija |
|---------|---------|---------|----------|
| 2019.g. | 4717.4  | 2881.4  | 8247.8   |
| 2020.g. | 4721.2  | 2871.5  | 9267.3   |
| 2021.g. | 5299.1  | 3571.0  | 10462.0  |
| 2022.g. | 6161.4  | 4286.0  | 11160.6  |
| 2023.g. | 6648.4  | 4479.4  | 12086.3  |
| 2024.g. | 7230.7  | 4766.1  | 12874.6  |
| 2025.g. | 7706.7  | 5158.5  | 14315.2  |

### **Iedzīvotāju skaits (miljoni)**

|         | Latvija | Lietuva | Igaunija |
|---------|---------|---------|----------|
| 2019.g. | 1.920   | 2.794   | 1.326    |
| 2020.g. | 1.908   | 2.794   | 1.300    |
| 2021.g. | 1.893   | 2.811   | 1.330    |
| 2022.g. | 1.879   | 2.806   | 1.350    |
| 2023.g. | 1.895   | 2.858   | 1.367    |
| 2024.g. | 1.879   | 2.886   | 1.361    |
| 2025.g. | 1.861   | 2.891   | 1.344    |

### **Kopējie budžeta ieņēmumi (miljardi eiro)**

|                | Latvija       | Lietuva       | Igaunija      |
|----------------|---------------|---------------|---------------|
| <b>2019.g.</b> | <b>11.408</b> | <b>8.717</b>  | <b>10.970</b> |
| 2020.g.        | 11.337        | 8.664         | 10.821        |
| 2021.g.        | 12.549        | 10.740        | 11.253        |
| 2022.g.        | 14.272        | 12.629        | 13.373        |
| 2023.g.        | 15.628        | 13.741        | 15.475        |
| 2024.g.        | 17.171        | 14.677        | 16.828        |
| <b>2025.g.</b> | <b>17.778</b> | <b>16.059</b> | <b>17.747</b> |

*Avots: a/s BDO Latvia pētījums*